

ПРОТОКОЛ № 9
засідання вченої ради юридичного факультету
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
від 29 квітня 2015 року

Порядок денний

1. Про додаткову апробацію проектом «Справедливе правосуддя» «Методології професійного зовнішнього незалежного оцінювання процесів забезпечення якості юридичної освіти» на базі юридичного факультету ЧНУ ім. Ю. Федьковича та завдання факультету у зв'язку з цим.

Доповідає декан проф. П.С.Пацурківський.

2. Про зміну назви «Кафедри конституційного, адміністративного і фінансового права» на «Кафедру публічного права».

1. Про додаткову апробацію проектом «Справедливе правосуддя» «Методології професійного зовнішнього незалежного оцінювання процесів забезпечення якості юридичної освіти» на базі юридичного факультету ЧНУ ім. Ю. Федьковича та завдання факультету у зв'язку з цим. По першому питанню порядку денного виступив декан факультету проф. П.С.Пацурківський. Насамперед він відзначив, що діяльність програми «Справедлива, підзвітна, незалежна та відповідальна судова влада України» (скорочена назва – Проект USAID «Справедливе правосуддя») спрямована на підтримку законодавчих, інституційних та регуляторних реформ судових інституцій заради розбудови більш прозорої, підзвітної та незалежної судової влади. Для реалізації зазначених цілей Проект USAID «Справедливе правосуддя» співпрацює з ключовими українськими партнерами, іншими програмами, що підтримуються Урядом США, та міжнародними донорськими організаціями, над розробкою й впровадженням різних ініціатив, спрямованих на підтримку роботи як урядових, так і неурядових організацій у сфері утвердження верховенства права. Враховуючи наявну політичну волю до продовження судової реформи в Україні й у світлі заявлених Урядом США пріоритетів у цьому напрямі та позитивну оцінку результатів роботи Проекту впродовж початкового періоду його реалізації з 1 жовтня 2011 року до 30 вересня 2013 року, 19 вересня 2013 року діяльність Проекту USAID «Справедливе правосуддя» було продовжено ще на три роки. Впродовж періоду з 1 жовтня 2013 р. до 30 вересня 2016 р. Проект USAID «Справедливе правосуддя» продовжить виконання завдань на основі досягнень попередньої фази по наданню українським партнерам цілеспрямованої технічної допомоги для завершення судової реформи.

Задля покращення якості підготовки учасників судового процесу, в першу чергу суддів, Проектом USAID «Справедливе правосуддя» паралельно розгорнуто діяльність із вдосконалення якості юридичної освіти в Україні. Ця ро-

бота включає, але не обмежується, наданням допомоги українським партнерам у модернізації юридичної освіти, що передусім, передбачає формування відсутньої досі *рамки кваліфікацій правничої професії та національного стандарту юридичної освіти*. В цьому контексті важливо створити і впровадити внутрішні й зовнішні механізми із забезпечення її якості.

Законом України «Про вищу освіту», ухваленим в новій редакції 1 липня 2014 року, передбачено суттєві напрями покращення якості освіти. Має бути утворене Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (далі – Агентство), відповідальне за здійснення **зовнішньої оцінки якості та контролю за проведенням внутрішньої оцінки якості**.

Розширюючи автономію університетів, закон надав громадськості конкретний важіль контролю за їх діяльністю. Університети повинні будуть **впровадити внутрішній моніторинг якості та оприлюднювати його результати на своїх веб-сайтах**. «У такий спосіб з часом саме якість стане основною складовою конкуренції між університетами».

Тема якості, зокрема, й юридичної освіти не нова. Багато років вона турбує керівництво та деканів юридичних факультетів окремих університетів України в першу чергу - через відсутність системи об'єктивних критеріїв у розподілі державного фінансування, яке Міністерство освіти і науки України щороку виділяло навчальним закладам на підготовку юристів в рамках державного замовлення. Суспільний інтерес полягає в тому, що якість отримуваної освіти майбутніми правниками має бути основним критерієм, який варто застосовувати у процесі розподілу державних коштів і тому слід зробити його прозорим і справедливим. Це особливо важливо в умовах функціонування в Україні понад 280 вищих навчальних закладів, які на ринку освітніх послуг пропонують підготовку юристів.

Протягом останніх років за підтримки донорських організацій в Україні все очевидніше проявилися ініціативи щодо перегляду навчальних програм правничих шкіл з огляду на те, що в орієнтованій на європейські стандарти і цінності державі юристів досі готують без врахування такого вектора.

За участі представників юридичних факультетів кількох українських навчальних закладів було проведено низку заходів з метою обговорення наявних проблем та визначення шляхів модернізації й демократизації змісту юридичної освіти.

Проект USAID «Справедливе правосуддя» долучився до цієї роботи з метою сприяти реформуванню юридичної освіти. З метою реалізації своїх завдань і для впровадження відповідних пілотних проектів Проект запропонував співпрацю у цій сфері уповноваженим державним органам – Міністерству освіти і науки України та Міністерству юстиції України.

Етап обговорення й констатації проблем мав перейти у фазу реалізації конкретних реформаторських ініціатив. Декан юридичного факультету Львівського національного університету ім. Івана Франка (надалі – Львівська правнича школа) професор Андрій Бойко запропонував провести на базі очолюваного ним факультету незалежне оцінювання якості освіти, яку отримують його студенти. Втім виявилось, що в Україні бракує методології для проведен-

ня такої оцінки. Постало питання напрацювання такої методології, яка б ґрунтувалася на системі чітких якісних критеріїв і відповідала стандартам та рекомендаціям щодо забезпечення якості у європейському просторі вищої освіти.

Задля досягнення поставленої мети Проект USAID «Справедливе правосуддя» віднайшов і залучив до роботи іноземних експертів у сфері юридичної освіти – професора права із США пана Ділейна Свенсона (Delane Swenson) та пана Фінлея Янга (Finlay Yong), британського дослідника якості правничої освіти.

Запропонований цими експертами проект *Методології* було надіслано для неупередженої оцінки й коментарів незалежному експерту, доктору права одного з американських університетів пані Кетрін Карпентер (Catherine Carpenter), яка має багаторічний досвід роботи в Американській асоціації юристів по акредитації правничих шкіл США.

Для проведення самого оцінювання за опрацьованою Методологією було вирішено сформувати команду за участі іноземних експертів – авторів Методології – й двох українських фахівців, які здійснили тижневий візит до Львова. Там експерти перевірили *Методологію* в дії, застосувавши її до Львівської правничої школи.

Отримані в рамках оцінювання результати було відображено у Звіті про результати зовнішньої оцінки й представлено керівництву Львівської правничої школи та Львівського національного університету ім. І.Франка, включно зі списком рекомендацій щодо бажаних змін у формуванні внутрішньої політики забезпечення якості освіти.

Отже, з'явилася *Методологія проведення зовнішнього незалежного оцінювання якості юридичної освіти* як національний продукт, якого до цього часу бракувало.

Проект USAID «Справедливе правосуддя» з метою додаткової перевірки та відпрацювання Методології, а також одержання додаткових позитивних відгуків щодо прийнятності запропонованої Методології і, сподіваюсь, прагнучи надати дуже суттєву методологічну допомогу ще одній традиційній правничій школі України – юридичному факультету ЧНУ ім. Ю.Федьковича, на мою пропозицію люб'язно погодився вивчити процеси забезпечення якості юридичної освіти на юридичному факультеті Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича та надати методологічну допомогу по її вдосконаленню.

У зв'язку з цим перед усім колективом факультету постає цілий ряд актуальних завдань. Вони стосуються насамперед кафедр, а також кожного викладача персонально. У нас з'явилася можливість подивитися на себе зі сторони очима доброзичливих високопрофесійних та зацікавлених у нашому успіху цивілізаційного відродження України експертів. Свою «Методологію проведення зовнішнього незалежного оцінювання процесів забезпечення якості юридичної освіти» вони нам уже надали. Це своєрідні стандарти якісної підготовки правників. Водночас з цим експерти уже розпочали свою експертну місію.

Наша нинішня зовнішня місія полягає в тому, щоб допомогти експертам визначити по нашій правничій школі якомога точніший діагноз із вищеозначе-

ної проблеми. Внутрішня ж наша місія полягає в тому, щоб не гаючи жодного дня, інтенсифікувати нашу діяльність по докорінній перебудові на основі європейських стандартів якості усієї багатогранної діяльності по підготовці фахівців.

Як добре відомо кожному на факультеті, ця робота почалася ще чимало років тому. Але тривалий час вона здійснювалась лише ентузіастами. Починаючи з вересня 2014 р., вона офіційно стосується усіх та кожного. Тому місія «Справедливого правосуддя» на факультеті може бути оцінена виключно позитивно.

По-друге, робота місії не перериває і тим більше не відмінює наших планових справ, насамперед підготовки докторів юридичних наук. З початку нинішнього навчального року нашими доцентами С.Г.Меленком, Л.Заморською, Р.О.Гаврилук уже успішно захищено три докторських дисертації. До кінця нинішнього навчального року буде захищено ще дві докторських дисертації – доцентами М.І.Боднаруком та С.І.Нежурбідою. Також буде прийнято спеціалізованою вченою радою до захисту докторську дисертацію доц. О.К.Черновського. Уже рекомендовано кафедрою філософії та теорії права до захисту докторську дисертацію Н.А.Гураленко. Цим довгий ряд потенційних докторів юридичних наук на факультеті не вичерпується. Підготовка кадрів найвищої кваліфікації для факультету і в подальшому залишиться найпріоритетнішим завданням у кадровій роботі. Тут у нас дійсно має місце серйозний позитивний прорив.

Такого ж прориву ми маємо домогтися й у підготовці майбутніх правників. Робота проекту «Справедливе правосуддя» дає для цього добрий поштовх. Нам належить кардинально переробити у світлі критеріїв та вимог, запропонованих «Методологією проведення зовнішнього незалежного оцінювання процесів забезпечення якості юридичної освіти», кожен програму навчального курсу, кожен навчально-методичний посібник, кожен лекцію. Щоб залишитися та закріпитися в числі успішних правничих шкіл, нам необхідно кардинально перебудувати насамперед роботу по наданню високоякісної юридичної освіти.

По-третє, ми зобов'язані по-новому осмислити та здійснювати свою громадянську місію у соціумі, насамперед в університеті через вироблення та культивування європейської правової культури. На це також націлює нас вищезазначена Методологія. Така культурна перебудова повинна пройти насамперед у нас самих у нашій роботі зі студентами, у нашій громадянській місії поза факультетом та університетом.

По-четверте, кожна кафедра повинна по-своєму осмислити дану Методологію та у світлі її вимог перебудувати власну роботу. Насамперед за кафедрами залишається глибока якісна перебудова навчального процесу. Що привносити у свідомість студентів, як це роботи, як перевіряти результати своєї праці, щоб в кінцевому рахунку зі стін факультету вийшов повністю підготовлений правник-фахівець – це вирішувати кожній кафедрі.

Роботу на факультеті «Проекту «Справедливе правосуддя» не слід сприймати, як традиційну перевірку зі спеціальним пошуком недоліків. Це головним чином тренінг, як необхідно працювати уже сьогодні і особливо завтра.

В обговоренні виступу декана П.С.Пацурківського взяли участь: доц. С.Г.Меленко, доц. С.В.Савчук, доц. І.Ж.Торончук, доц. С.І.Нежурбіда, доц. Р.О.Гаврилюк, к.ю.н. Д.В.Костя.

Ухвалили: 1. Кожному викладачу факультету глибоко вивчити «Методологію проведення зовнішнього незалежного оцінювання процесів забезпечення якості юридичної освіти»

Відп. зав. кафедрами.

2. Розмістити «Методологію» на сайті факультету та сайтах кафедр, ознайомити з нею студентів, роботодавців, представників влади та громадськість.

Відп. проф. П.С.Пацурківський, зав. кафедрами.

3. Виявити конкретні причини, які стоять на заваді впровадження даної методології та намітити конкретні шляхи та засоби їх подолання.

Відп. проф. П.С.Пацурківський, зав. кафедрами.

4. Усіма силами популяризувати дану «Методологію» в інших правничих школах України, відстоювати її переваги та потенціал у МОН України та Міністерстві юстиції України.

Відп. проф. П.С.Пацурківський, зав. кафедрами, усі викладачі.

5. Детально ознайомлювати з даною «Методологією» усіх нинішніх студентів факультету та кожен новий набір студентів.

Відп. проф. П.С.Пацурківський, зав. кафедрами.

2. Про зміну назви «Кафедри конституційного, адміністративного і фінансового права» на «Кафедру публічного права».

Слухали: клопотання кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права на кафедру публічного права.

Виступили: проф. П.С.Пацурківський, доц. С.В.Савчук, проф. М.В.Никифорак.

Ухвалили: 1. Змінити назву «Кафедри конституційного, адміністративного і фінансового права» на «Кафедру публічного права».

2. Клопотати перед Вченою радою університету про підтримку даного рішення.

Відп. проф. П.С.Пацурківський.

Голова вченої ради юридичного факультету
Чернівецького національного
університету імені Ю.Федьковича

П.С. Пацурківський

Секретар вченої ради

О.І. Ющик